
Verantwoord beleggen

Kwartaalrapport 1e kwartaal 2019

ACTIAM

INHOUDSOPGAVE

1. ONTWIKKELINGEN IN HET EERSTE KWARTAAL 2019	3
2. THEMA ONDER DE LOEP	5
3. ACTIEF AANDEELHOUDERSCHAP	8
4. HET BELEGBARE UNIVERSUM	10
4.1. Bedrijven	10
4.2. Landen (staatsobligaties)	10
BIJLAGE. UITSLUITINGEN BEDRIJVEN	11
BIJLAGE. UITSLUITINGEN LANDEN	15
DISCLAIMER	16

COPYRIGHT 2019

ACTIAM retains all rights (including copyrights, trademarks, patents as well as any other intellectual property right) in relation to all information provided in this publication (including all texts, graphics and logos).
You may not copy, publish, distribute or reproduce any of the information contained in this document in any form without the prior written consent of ACTIAM.

1. ONTWIKKELINGEN IN HET EERSTE KWARTAAL 2019

Dambreuk in Brazilië leidt tot vele doden en vraagtekens over het management

Op 25 januari vond er in het stadje Brumadinho, in het zuidoosten van Brazilië, een fatale dambreuk plaats. Door de damdoorbraak werd de omgeving overspoeld met vervuild water, roodbruine modder en afvalstoffen. Over de ecologische gevolgen van de ramp is nog niet veel bekend. Het dodental is opgelopen naar 186 met nog 122 mensen die worden vermist meer dan een maand later.

De dam is eigendom van het mijnbouwbedrijf Vale en dit is de tweede dambreuk voor het bedrijf sinds 2015. Naar aanleiding van de ramp hebben regionale en federale aanklagers, die de oorzaak onderzoeken, gevraagd om het vertrek van de president-directeur en dertien andere directeuren en hooggeplaatste medewerker. Dit nadat er bekend is geworden dat Vale op de hoogte zou zijn van de gevolgen voor het getroffen gebied als de damwand het zou begeven en er ook al diverse arrestaties hebben plaatsgevonden.

Als reactie op de eerste dambreuk zijn er diverse engagementtrajecten opgestart en ook voor de breuk in Brumadinho lopen er initiatieven waarbij ACTIAM bij twee betrokken is. De eerste gesprekken met het management hebben plaatsgevonden waarin de CEO van het bedrijf de getroffen maatregelen heeft toegelicht. Ook zijn er geluiden vanuit de sector om een onafhankelijke onderzoek te laten plaatsvinden om wereldwijde normen voor het ontwerp en onderhoud van dammen te gaan implementeren. Dit zou dan vervolgens onder onafhankelijk toezicht worden geplaatst. En dan ook van toepassing zijn op Vale.

Mijnbouwbedrijf Glencore beperkt steenkoolproductie na druk van investeerders

Afgelopen kwartaal kondigde mijnbouwgiant Glencore aan de productie van thermische kolen te gaan beperken om, naar eigen zeggen, “onze inzet voor de transitie naar een koolstofarme economie te bevorderen”. Onder andere de actieve dialoog met het Climate Action 100+ initiatief, waar ACTIAM ook onderdeel van uitmaakt, heeft Glencore aangespoord om stappen te nemen binnen de energietransitie. Nadat het bedrijf klimaatverandering heeft erkend, geeft het nu aan te gaan investeren in activa bestand tegen wettelijke, fysieke en operationele risico's gekoppeld aan klimaatverandering. Zo wil het bedrijf gaan inzetten op elektrische voertuigen en duurzamere technologieën. Daarnaast zegt Glencore dat het de aanbevelingen van de G20 Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) gaat implementeren om beleggers inzicht te laten geven in klimaatrisico's waaraan het bedrijf blootgesteld is. Als actieve deelnemer aan het Climate Action 100+ en ook via het individuele engagement wat ACTIAM met Glencore voert, ziet ACTIAM dit als een positieve ontwikkeling waar ook in de gesprekken op is gestuurd.

Klimaatrapportage verplicht voor UN PRI ondertekenaars vanaf 2010

Het jaarlijkse assessment wat ondertekenaars van de Principles for Responsible Investment (PRI) invullen, is sinds 2018 ook voorzien van vragen met betrekking tot klimaatrisico's en -kansen. Deze vragen zijn ontwikkeld in lijn met de aanbevelingen van TCFD en hebben betrekking op het integreren van klimaatrisico's in financiële indicatoren. PRI heeft deze toevoeging aan het jaarlijkse benchmarkonderzoek in de jaren 2018 en 2019 als “vrijwillig” geïdentificeerd, maar vanaf 2020 zullen een deel van de vragen voor alle ondertekenaars verplicht worden. PRI geeft aan dat het steeds belangrijker wordt dat beleggers bewust zijn van de significante risico's van klimaatverandering. TCFD biedt het beste kader voor het systematisch integreren van risico's en kansen van klimaatverandering in beleggingsstrategieën. ACTIAM heeft afgelopen twee onderzoeken alle vragen met betrekking tot klimaatrapportage ingevuld en ziet transparantie over en het integreren van klimaatrisico als een positieve ontwikkeling.

Europees Parlement stemt voor regulatie van duurzame beleggingen

Het Europees Parlement heeft eind maart voor een voorstel van de Europese Commissie gestemd om een kader op te zetten om duurzame investeringen te faciliteren en te stimuleren. Hiermee is het de eerste wetgeving volgend uit het EU Action Plan “Financing Sustainable Growth”, dat werd gepubliceerd in maart 2018. Door te komen tot een Europese definitie van een groene beleggingen, hoopt de EU dat er een einde komt aan de verwarring over een belegging wel of niet bijdraagt aan een beter milieu.

Daarentegen zijn de voorstellen om een “bruine” taxonomie op te nemen met daarin projecten en activiteiten die significante schade aan het milieu aanbrengen, concrete toezeggingen om sociale activiteiten uit te breiden en verdere transparantie op te leggen wederom verworpen.

Naast deze ontwikkeling is er momenteel ook een consultatie gaande over standaarden voor het uitgeven van groene obligaties. De EU werkte afgelopen jaar aan een EU Green Bond Framework waar de werkgroep nu investeerders en andere betrokkenen om feedback op vraagt.

Groene obligaties

Groene obligaties passen bij de ambitie van ACTIAM om voor haar klanten zo breed mogelijk bij te dragen aan de financiering van duurzame ontwikkelingsdoelen. Het afgelopen kwartaal investeerden wij in nieuwe leningen in de financiële- (Citibank, CPPIB, BNP Paribas) als niet-financiële sector (ENGIE). Daarmee droegen we onder andere bij aan de projecten op het gebied van hernieuwbare energie, energy efficiency, recycling en watermanagement. Oftewel aan oplossingen voor de klimaatproblematiek. En dat maakt groene obligaties als belegging zo mooi. Hetzelfde financiële rendement met als voordeel dat klanten weten welke projecten precies worden gefinancierd.

Eindelijk: Citibank Green Bond

Het afgelopen kwartaal heeft de Amerikaanse bank Citibank zijn eerste green bond naar de markt gebracht. Een verwachting die al langere tijd in de markt aanwezig was en gezien de uitgiftes in groene obligaties gedaan door Bank of America (2013), BAML en Morgan Stanley (2016). Bovendien is Citi sinds 2015 ook partner van het Climate Bond Initiatieve en lid van de Green Bond Principles (2014).

De projecten waarin wordt geïnvesteerd zijn in de activiteiten hernieuwbare energie, duurzaam transport, waterkwaliteit en waterbehoud, energie efficiency en duurzame gebouwen. Hiermee draagt het bij aan de doelstelling van Citibank die in 2015 werd gesteld om binnen 10 jaar 100 miljard USD te lenen en faciliteren aan milieuvriendelijk activiteiten die de transitie naar schonere energie versnellen. Daarnaast heeft de bank onlangs aangekondigd om in 2020 100% van de interne energiebehoefte te vervullen met hernieuwbare energie.

2. THEMA ONDER DE LOEP

Kansen voor beleggers om voedingsgewoontes te veranderen

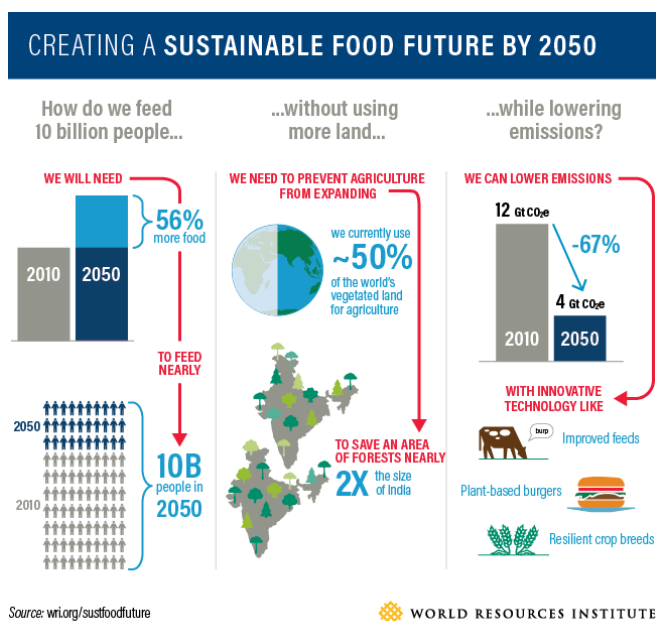
De markt van duurzame en gezondere voeding groeit snel. Dit biedt kansen voor investeerders en tegelijkertijd oplossingen voor een aantal wereldwijde milieu- en gezondheidsproblemen. In een recent rapport toonde de Nederlandsche Bank (DNB)¹ aan dat financiële instellingen zijn blootgesteld verscheidene aan duurzaamheid gekoppelde risico's. Zij lopen een relatief hoog risico door waterschaarste, schaarste van natuurlijke hulpbronnen en verlies van biodiversiteit.

Op het eerste gezicht lijken deze risico's een gevolg van investeringen in olie- of mijnbouwsector. Als men echter wat verder kijkt, blijkt een belangrijk deel van de problemen gerelateerd te zijn aan de huidige voedingsgewoonten. Aangezien het te gemakkelijk is om de consument volledig verantwoordelijk te maken voor deze problemen, is hier een rol weggelegd voor de levensmiddelen- en drankenindustrie, inclusief hun partners in de toeleveringsketen. De voedingsindustrie bevindt zich aan het begin van een transitie en dit creëert risico's en kansen voor bestaande en nieuwe bedrijven, alsmede voor investeerders.

Milieu- en gezondheidseffecten van het huidige consumptiepatroon

De essentie van het DNB-rapport is dat de huidige productiepraktijken verschillende planetaire grenzen overschrijden. Voedselproductie speelt daarin een belangrijke rol. Om in 2050 10 miljard mensen te kunnen voeden, moet de voedselproductie met ruim 50% toenemen ten opzichte van 2010. Een van de drijvende krachten achter de wereldwijde milieuproblemen is de huidige vleesconsumptie. Momenteel draagt de veehouderij ongeveer 14,5 procent bij aan de wereldwijde jaarlijkse uitstoot van broeikasgassen. In 2050 zal de vraag naar dierlijk voedsel naar verwachting 70 procent hoger zijn dan nu en zal twee derde deel van de landbouwgrond uit weilanden bestaan. Dit leidt tot een groot verlies van biodiversiteit aangezien de uitbreiding van weidegronden en voedselproductie van bijvoorbeeld sojabonen leidt tot ontbossing. Naast de milieuproblemen, leidt overmatige consumptie van rood vlees ook tot een verhoogd risico op sterfte, hart- en vaatziekten, darmkanker en type-2 diabetes. Dit heeft grote gevolgen voor verzekeringsmaatschappijen.

Consumptie van meer alternatieve (plantaardige) in plaats van dierlijke eiwitvoeding is goed voor zowel het milieu als voor de volksgezondheid. Daarnaast zal dit ook bijdragen aan de doelstellingen van het Parijsakkoord en het behalen van een aantal UN Sustainable Development Goals ("UN SDG").

Creëren van een toekomst voor duurzaam voedsel in 2050.
Bron: wri.org/sustfoodfuture

¹ De Nederlandsche Bank (2019). Op waarde geschat? Duurzaamheidsrisico's en -doelen in de Nederlandse financiële sector. De Nederlandsche Bank, Amsterdam

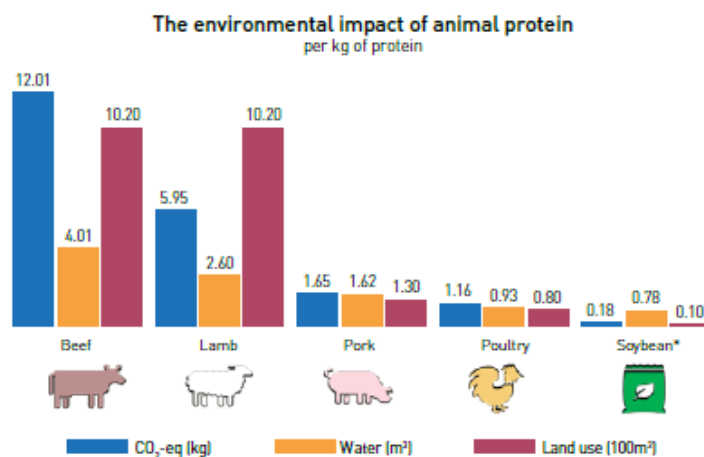
Veranderende kansen op de markt voor het voedselsysteem

Een belangrijke uitdaging vandaag de dag is om de toekomstige bevolking te voeden zonder de planetaire grenzen in gevaar te brengen. Drie marktontwikkelingen laten zien dat deze uitdaging invloed begint te hebben op bedrijfsstrategieën, investeringskansen en dus ook op beleggerskeuzes.

Ten eerste groeit bij bedrijven in de voedingssector het bewustzijn van de financiële materialiteit van milieuproblemen. Verschillende grote fastfoodbedrijven, zoals McDonalds en Chipotle, proberen met hun duurzaamheidsmaatregelen verspilling te verminderen, ontbossing te stoppen en uitstoot van broeikasgassen in hun toeleveringsketens te verminderen. Een ander interessant initiatief is de Cool Food Pledge, een platform om cafetaria's en andere eetgelegenheden te helpen om aantrekkelijke en gezonde gerechten te serveren en tegelijkertijd klimaatverandering te bestrijden. Dit initiatief is al ondertekend door bedrijven die samen meer dan 60 miljoen maaltijden per jaar serveren, waaronder Sodexo.

Ten tweede zien steeds meer overheden dat er kansen liggen om gezondere levensstijlen te stimuleren en tegelijkertijd het milieu te verbeteren. Een voorbeeld is de belasting op "vet" voedsel in Denemarken. Deze bestond slechts korte tijd vanwege grote sociale druk, maar heeft in zijn korte bestaan wel het koopgedrag beïnvloed. Andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk, Hongarije en Mexico, kennen tegenwoordig suikeraccijnzen om ongezonde leefstijlen te ontmoedigen. In het Verenigd Koninkrijk verlaagden bedrijven hierdoor bijvoorbeeld de hoeveelheid toegevoegde suikers in frisdranken. Een gevolg is wel dat dit suikerbedrijven zoals ABF raakt. Er zijn meer plannen voor nieuwe voedselgerelateerde belastingen. Volgens het Farm Animal Investment Risk & Return Initiative (FAIRR) is het slechts een kwestie van tijd voordat regeringen vleesheffingen invoeren. Zweden is hierin koploper, met concrete plannen om de CO₂-impact van voedingsmiddelen te belasten.

Tot slot, neemt de vraag naar gezondere voedingsproducten en innovatieve vleesvervangers, zoals vegetarische maaltijden en alternatieve eiwitvoedingsmiddelen, explosief toe. De afgelopen vier jaar groeide de Europese markt van vleesvervangers met 451% en werden 39% meer voedingsproducten op basis van peulvruchten verkocht. Daarnaast zijn er tal van nieuwe innovaties in vleesvervangers. Zo produceren bedrijven zoals Beyond Meat hamburgers en worsten op basis van plantaardige eiwitten die er uitzien en smaken als vlees. Deze bedrijven hebben het afgelopen jaar hun omzet zien verdubbelen.

*Soybean produced under sustainable conditions
Sources: OECD-FAO Agricultural Outlook 2017–2026; FAO, Tackling climate change through livestock 2013; Mekonnen & Hoekstra (2011 & 2012); Clark & Tilman (2017); USDA (2017)

De milieu-impact van dierlijke eiwitten (per kg eiwitten).

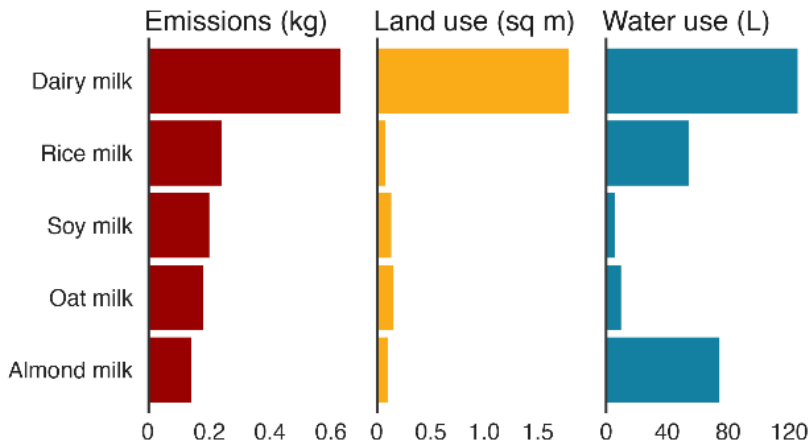
Wat betekent dit voor beleggers?

Wat kunnen investeerders doen om in te spelen op deze veranderingen? De financiële risico's verbonden aan de huidige voedselpatronen en productiesystemen en de kansen voor innovaties in duurzame, gezondere voeding worden steeds duidelijker. Om hier op in te spelen kunnen vermogensbeheerders de impact monitoren van hun investeringen in de voedingsmiddelen- en drankenindustrie op gezondheid en milieu. Zij kunnen ook nagaan hoe veranderende overheidsregels en een verschuivende consumentenvraag leiden tot financiële risico's. Daarom sluit ACTIAM in het Global Equity Impact Fonds bedrijven in de voedingssector uit die te weinig voortgang boeken in het voorkomen van milieuschade of die onvoldoende bereid zijn om meer te investeren in duurzame gezonde voedingsmiddelen. Ook kunnen investeerders met actief eigenaarschap gedragsverandering bij de bedrijven stimuleren. Een voorbeeld is het initiatief om bij de grootste fastfoodbedrijven aan te dringen op een afname van de uitstoot van broeikasgassen en van het

waterverbruik bij hun vlees- en zuivelleveranciers. Ten slotte ondersteunt ACTIAM, door middel van impactinvesteringen, actieve ontwikkelingen in de agribusiness. Zo werkt ACTIAM momenteel aan een nieuw impact-investeringsfonds met leningen aan middelgrote boeren, producenten, handelaren, distributeurs en leveranciers, actief in verschillende takken van de landbouwketen. Dit draagt bij aan de wereldwijde voedselvoorziening, sociale en economische ontwikkeling en duurzame ecosystemen. De traditionele vlees- en veehouderijbedrijven zullen niet van de ene op de andere dag verdwijnen, maar door een combinatie van volksgezondheids- en milieubeleid, veranderende voedingsgewoonten en nieuwe voedselontwikkelingen zal de druk op deze sectoren toenemen en kansen bieden voor nieuwkomers. Dit creëert kansen voor beleggers, met name voor degenen die substantieel willen bijdragen aan verschillende van de UN SDGs.

Which milk should I choose?

Environmental impact of one glass (200ml) of different milks

Source: Poore & Nemecek (2018), Science

BBC

Welke melk moet ik kiezen?

3. ACTIEF AANDEELHOUDERSCHAP

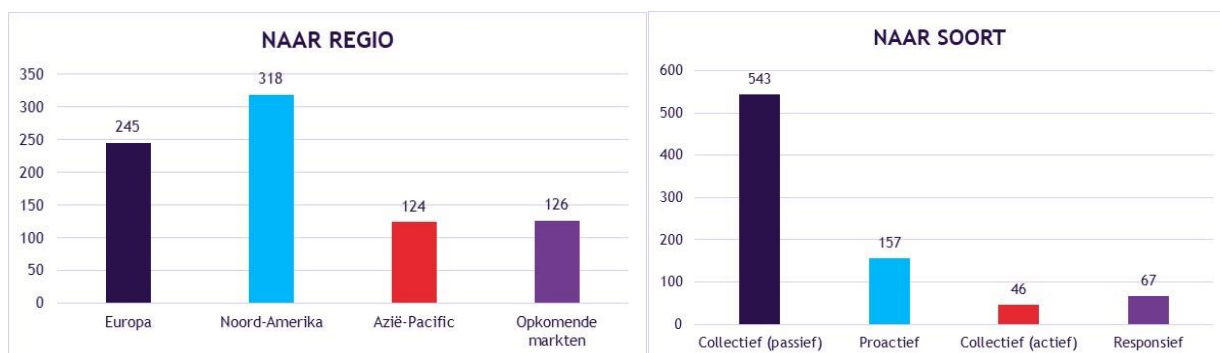
ACTIAM gelooft dat impact gecreëerd kan worden door gedragsverandering. Actief aandeelhouderschap (engagement en stemmen) kan gedragsverandering bij bedrijven stimuleren. Bijvoorbeeld door te stemmen voor aandeelhoudersresoluties op aandeelhoudersvergaderingen. En door het gesprek aan te gaan met bedrijven om ze te laten weten welke verbeteringen ze kunnen doorvoeren.

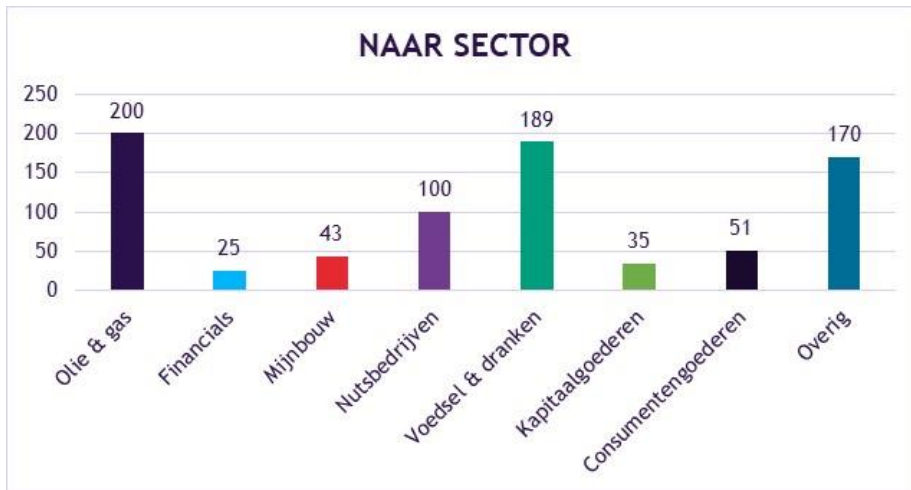
Inzicht in engagements

In januari lanceerden CERES en FAIRR een nieuw engagement met fastfoodbedrijven waar ACTIAM bij betrokken is. CERES is een Amerikaanse organisatie die met beleggers werkt aan duurzaamheid. FAIRR is een Brits initiatief van de Jeremy Collier Foundation en richt zich op de beleggingsrisico's van de vleesindustrie. Het engagement-initiatief richt zich op zes fastfoodbedrijven die vlees serveren: Domino's Pizza, McDonald's, Restaurant Brands International, Chipotle Mexican Grill, Wendy's Co en Yum! Brands. Vlees is een water- en CO2-intensief product, zoals ook te lezen is in het voorgaande hoofdstuk. In een context van toenemende overheidsmaatregelen, kritische consumenten en fysieke gevolgen van klimaatverandering (zoals droogte) zijn bedrijven blootgesteld aan risico's. We vragen de bedrijven om een duidelijke strategie op te stellen om deze risico's te verkleinen en beheersen. Bedrijven kunnen bijvoorbeeld hun beleid voor toeleveranciers aanscherpen, wetenschappelijk onderbouwde doelen voor CO2-reductie opstellen en een scenario-analyse uitvoeren om risico's beter in kaart te brengen. Daarnaast is het belangrijk dat bedrijven de kansen goed inzichtelijk maken en daarop inspelen. Er is bijvoorbeeld een groeiende groep consumenten die vegetarisch of veganistisch wil eten. Producten zonder vlees kunnen aantrekkelijk zijn voor die groep en daarmee een kans zijn voor fastfoodbedrijven.

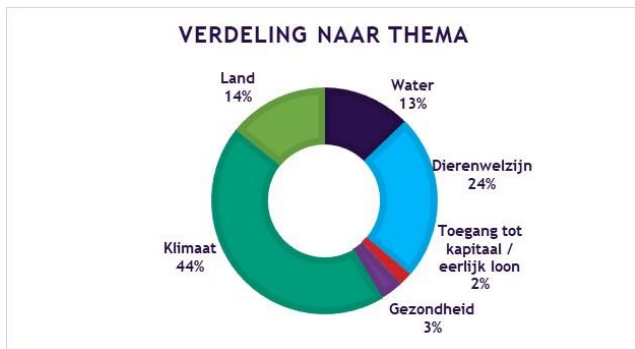
Naast nieuwe engagements voerde ACTIAM in het eerste kwartaal van 2019 gesprekken met bedrijven in lopende engagements. Een voorbeeld daarvan is het engagement dat ACTIAM voert over waterrisico's en watermanagement. Hiervoor werkt ACTIAM samen met een andere Nederlandse belegger. Dit engagement wordt gevoerd met nutsbedrijven; zowel energiebedrijven als waterbedrijven. Energiebedrijven gebruiken water voor koeling, het beheersen van de uitstoot van schadelijke stoffen en voor het opwekken van energie (in het geval van waterkrachtcentrales). Waterbedrijven leveren water aan klanten, maar verliezen ook veel water tijdens het vervoer, bijvoorbeeld door lekkende pijpleidingen. In sommige landen is een verlies van 20% van het water niet ongebruikelijk. Dit is niet alleen problematisch vanuit milieuperspectief, maar kost de bedrijven ook veel geld. In februari sprak ACTIAM daarom met een Brits waterbedrijf. We vroegen hen onder andere naar de investeringen die zij doen in infrastructuur om lekkages te voorkomen en beperken, hoe zij klanten stimuleren om minder water te gebruiken en wat hun langetermijnplan is voor het veiligstellen van voldoende waterbronnen.

Engagements - Totaal (813)

Engagements - Proactief (746)

Engagements - Responsief (67)

Engagements individueel (142)

Mijlpaal	Toelichting
0	Eerste correspondentie verstuurd
1	Eerste correspondentie verzonden en ontvangst bevestigd door het bedrijf
2	Doelstellingen van het engagement zijn in meer detail besproken met het bedrijf
3	Bedrijf reageert met relevante informatie of belooft het probleem intern aan te kaarten
4	Bedrijf ontwikkelt en publiceert (aan ACTIAM of publiek) een geloofwaardige strategie of formuleert heldere doelstellingen om het probleem aan te pakken
5	Bedrijf toont aan dat de strategie wordt geïmplementeerd of dat de doelstellingen zijn behaald

4. HET BELEGBARE UNIVERSUM

4.1. BEDRIJVEN

Alle organisaties waarin ACTIAM belegt worden onderzocht op milieu-, sociaal en bestuurlijk gebied. De beoordelingscriteria voor deze onderwerpen staan in onze Fundamentele Beleggingsbeginselen (FIP). Deze hebben betrekking op mensenrechten, fundamentele arbeidsrechten, corruptie, milieuvervuiling, wapens, dierenwelzijn en klant- en productintegriteit. De Fundamentele Beleggingsbeginselen komen voort uit internationale verdragen, overeenkomsten en 'best practices' en zijn te vinden op de website van ACTIAM.

Het onderzoeken van bedrijven leidde in het eerste kwartaal van 2019 tot vijf nieuwe uitsluitingen. De beslissingen tot uitsluitingen, toelatingen of wijzigingen vanuit het FIP-beleid worden genomen door het 'ACTIAM ESG comité'. Op grond van deze beginselen zijn er in het eerste kwartaal van 2019 vijf nieuwe bedrijven uitgesloten:

- Guanghai Energy Co. Ltd: dit bedrijf produceert en verkoopt gas, olie en thermische kolen. Omdat het bedrijf ruim 18% van de omzet uit thermische kolen haalt, is het in overtreding met het ACTIAM Beleggingsbeginsel Het Milieu en is het uitgesloten van beleggingen.
- Energy Transfer Partners: Energy Transfer Partners (ETP) is een van de bedrijven betrokken bij de controversies rond de Dakota Access Pipeline in de US. Het bedrijf wordt geconfronteerd met grote zorgen over de impact op lokale gemeenschappen door de rol als de bouwer en eigenaar van de pijpleiding. ACTIAM heeft getracht een engagement op te starten met het bedrijf, maar ETP toont geen bereidheid om deel te nemen aan een dialoog om de overtredingen te bespreken en verhelpen. ACTIAM heeft daarom besloten niet langer in het bedrijf te willen investeren.
- Elbit Systems limited: Elbit ontwikkelt en levert een reeks aan lucht-, land- en maritieme systemen voor defensie, binnenlandse veiligheid en commerciële luchtvaarttoepassingen. Een recente overname van Elbit heeft de activiteiten in de eerste categorie uitgebreid met de productie van een clustermunition wapensysteem. ACTIAM acht dit wapen controversieel en sluit daarom Elbit Systems uit van beleggingen.
- Japan Tobacco International Financial Services: dit bedrijf is nieuw in de benchmark en uitgesloten conform het beleid voor ondernemingen gelieerd aan uitgesloten moederbedrijven. Het moederbedrijf Japan Tobacco is in 2016 uitgesloten bij de voorbereiding van de ACTIAM Fundamentele Beleggingsbeginselen met criteria over de productie van tabak.
- The Stars Group: Ook The Stars Group is een nieuwe toetreders van de benchmark. Het bedrijf is een wereldwijde aanbieder van online en mobiele gokspellen. Hiermee is het bedrijf in overtreding met het ACTIAM beleid omtrent het aanbieden van gokspellen, loterijspellen en wedstrijdspellen.

4.2. LANDEN (STAATSOBLIGATIES)

Staatsobligaties zijn een belangrijke beleggingscategorie bij ACTIAM en vormen een essentieel onderdeel van de strategie voor verantwoord beleggen. Onze Fundamentele Beleggingsbeginselen geven onze ESG-criteria aan op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur die wij meewegen bij onze beleggingsbeslissingen. Meer concreet gaat het om onderwerpen zoals de rechten van de mens, corruptie, het milieu en wapens.

Afgelopen kwartaal hebben er geen ontwikkelingen plaatsgevonden op het gebied van het ACTIAM beleggingsuniversum voor staatsobligaties.

BIJLAGEN

UITSLUITINGEN: BEDRIJVEN

Bedrijf	Sector	Regio ²							
Adani Ports and Special Economic Zone	Transport	Opkomende markten				•			
Aerojet Rocketdyne Holdings, Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Aeroteh SA	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Airbus Group Finance BV	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Airbus Group SE	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Alpha Natural Resources, Inc.	Energie	Noord-Amerika			•				
Altria Group	Voedsel, dranken & tabak	Noord-Amerika							•
Aluminum Corporation of China Ltd.	Grondstoffen	Opkomende markten			•				
ArcelorMittal SA	Grondstoffen	Europa			•				
Arch Coal, Inc.	Energie	Noord-Amerika			•				
Aryt Industries Ltd.	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Ashot Ashkelon Industries Ltd.	Kapitaalgoederen	Europa						•	
AviChina Industry & Technology Company Limited	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
Babcock International Group PLC	Zakelijke dienstverlening	Europa						•	
BAE Systems PLC	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Bank Vtb Pao	Banken	Opkomende markten	•						
Banpu Public Company Limited	Energie	Opkomende markten			•				
Barrick Gold Corporation	Grondstoffen	Noord-Amerika			•				
BAT Capital Corp	Voedsel, dranken & tabak	Europa							•
BAT Intl Finance Plc	Voedsel, dranken & tabak	Europa							•
Beijing Capital International Airport Company	Transport	Opkomende markten		•					
Berjaya Sports Toto Berhad	Dienstverlening	Opkomende markten							•
Bharat Heavy Electricals	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
Bloomberry Resorts	Dienstverlening	Opkomende markten							•
British American Tobacco (Malaysia) Berhad	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							•
British American Tobacco PLC	Voedsel, dranken & tabak	Europa							•
BWX Technologies, Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Canadian Tire Corp	Consumptiegoederen en kleding	Noord-Amerika						•	
Centrais Eletricas Brasileiras SA	Nutsbedrijven	Noord-Amerika	•			•			
China Avionics Systems Co., Ltd.	Kapitaalgoederen	Opkomende markten							•
China Coal Energy Company Limited	Energie	Opkomende markten				•			
China Mobile Limited	Telecommunicatie	Opkomende markten	•		•				
China Petroleum & Chemical Corporation (SINOPEC)	Energie	Opkomende markten	•						
China Power International Development	Nutsbedrijven	Opkomende markten				•			
China Resources Power Holdings	Nutsbedrijven	Opkomende markten				•			
China Shenhua Energy Company Limited	Energie	Opkomende markten				•			
China Spacesat Co., Ltd.	Kapitaalgoederen	Opkomende markten							•
Coal India	Energie	Opkomende markten	•			•			
Compagnie Financière Richemont SA	Consumptiegoederen en kleding	Europa							•
CONSOL Energy Inc.	Energie	Noord-Amerika				•			
Continental Resources	Energy	Noord-Amerika				•			
Crown Resorts Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
Daicel Corporation	Grondstoffen	Azië-Pacific							•
Dassault Aviation SA	Kapitaalgoederen	Europa							•
DICK's Sporting Goods, Inc.	Retail	Noord-Amerika							•
DMCI Holdings	Kapitaalgoederen	Opkomende markten				•			
DTE Energy Company	Nutsbedrijven	Noord-Amerika				•			
Eastern Co SAE	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							•
Elbit Systems Limited	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							•
ENEA SA	Nutsbedrijven	Europa				•			
Energy Transfer Partners	Energie	Noord-Amerika	•						
Exxaro Resources Limited	Energie	Opkomende markten				•			
Federal State Unitary Enterprise SPLAV State Research & Production Association	Kapitaalgoederen	Opkomende markten							•
Fluor Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							•
Freeport-McMoRan Inc.	Grondstoffen	Noord-Amerika	•			•			
G4S International Finance PLC	Zakelijke dienstverlening	Europa	•						

Bedrijf	Sector	Regio ²							
G4S PLC	Zakelijke dienstverlening	Europa	•						
Galaxy Entertainment Group Ltd	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
Gazprom PAO	Energie	Opkomende markten			•				
General Dynamics Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Genting Bhd.	Dienstverlening	Opkomende markten							•
Genting Malaysia Berhad	Dienstverlening	Opkomende markten							•
Genting Plantations Berhad	Food, Beverage & Tobacco	Opkomende markten							•
Genting Singapore Plc	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
Greek Organisation Of Football Prognostics S.A.	Dienstverlening	Opkomende markten							•
Grupo México S.A.B. de C.V.	Grondstoffen	Opkomende markten	•						
Guangdong Investment Ltd.	Nutsbedrijven	Opkomende markten			•				
Guanghui Energy Co Ltd	Energie	Opkomende markten			•				
GVC Holdings	Dienstverlening	Europa							•
Hanwha Corporation	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
Hanwha Techwin Co Ltd	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
Harris Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Honeywell International Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Huadian Power International Corporation Ltd.	Nutsbedrijven	Opkomende markten			•				
Huaneng Power International Inc.	Nutsbedrijven	Opkomende markten			•				
Huntington Ingalls Industry	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Imperial Brands Finance PLC	Voedsel, dranken & tabak	Europa							•
Imperial Brands PLC	Voedsel, dranken & tabak	Europa							•
Inner Mongolia Yitai Coal Co., Ltd.	Energie	Opkomende markten			•				
IOI Corporation Berhad	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	•		•				
Itc Limited	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							•
Jacobs Engineering Group Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Japan Tobacco Inc.	Voedsel, dranken & tabak	Azië-Pacific							•
Japan Tobacco International Financial Services	Voedsel, dranken & tabak	Asia-Pacific							•
Jardine Cycle & Carriage Limited	Retail	Azië-Pacific			•				
Jastrzebska Spolka Weglowa Spolka Akcyjna	Grondstoffen	Opkomende markten			•				
Jiangxi Copper Co Ltd-H	Grondstoffen	Opkomende markten			•				
Kangwon Land Inc	Dienstverlening	Opkomende markten							•
Kingston Financial Group LTD	Gediversifieerde financiële dienstverlening	Azië-Pacific							•
Kt&G Corporation	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							•
Kuala Lumpur Kepong Berhad	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	•	•					
Larsen & Toubro Ltd.	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
Las Vegas Sands Corp.	Dienstverlening	Noord-Amerika							•
Leidos Holdings	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Leonardo Finmeccanica SpA	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Lockheed Martin Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
MDU Resources Group, Inc.	Nutsbedrijven	Noord-Amerika			•				
Melco Resorts & Entertainment Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
Mgm China Holdings Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
Mgm Resorts International	Dienstverlening	Noord-Amerika							•
NiSource Inc.	Nutsbedrijven	Noord-Amerika			•				
Nk Rosneft' Pao	Energie	Opkomende markten	•						
Norilsk Nickel	Grondstoffen	Opkomende markten			•				
NORINCO International Cooperation Ltd.	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
Northrop Grumman Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Novomatic Ag	Dienstverlening	Europa							•
NTPC Ltd.	Nutsbedrijven	Opkomende markten			•				
Oil and Natural Gas Corporation	Energie	Opkomende markten	•	•	•				
ONGC Videsh Ltd.	Energie	Opkomende markten	•						
Paddy Power Betfair Plc	Dienstverlening	Europa							•
PAO Severstal	Grondstoffen	Opkomende markten		•					
Petrobras Distribuidora S.A.	Energie	Opkomende markten			•				
PetroChina Company Ltd.	Energie	Opkomende markten	•	•	•				
Petróleo Brasileiro S.A. - Petrobras	Energie	Opkomende markten			•				
Petróleos Mexicanos	Energie	Opkomende markten		•					
PGE Polska Grupa Energetyczna SA	Nutsbedrijven	Opkomende markten							
Philip Morris International Inc.	Voedsel, dranken & tabak	Noord-Amerika					•		
Poongsan Corporation	Grondstoffen	Opkomende markten						•	
Porsche Automobil Holding SE	Autoproducenten	Europa			•	•			•
Posco	Grondstoffen	Opkomende markten		•					
Posco Chemtech Company	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	•						

² Onder de regio Azië-Pacific vallen de volgende landen: Australië, Hong Kong, Japan, Nieuw Zeeland en Singapore

Bedrijf	Sector	Regio ³							
Posco Daewoo	Kapitaalgoederen	Opkomende markten							
PT Adaro Energy Tbk	Energie	Opkomende markten							
PT Astra International Tbk	Autoproducenten	Opkomende markten							
Pt Gudang Garam Tbk	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							
Pt Hanjaya Mandala Sampoerna Tbk	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							
PT United Tractors Tbk	Energie	Opkomende markten							
Raytheon Company	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							
Reynolds American Inc.	Voedsel, dranken & tabak	Noord-Amerika							
Rheinmetall AG	Kapitaalgoederen	Europa							
Rio Tinto Finance PLC	Grondstoffen	Europa							
Rio Tinto Ltd.	Grondstoffen	Azië-Pacific							
Rio Tinto PLC	Grondstoffen	Europa							
Rockwell Collins, Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							
Rolls-Royce Holdings PLC	Kapitaalgoederen	Europa							
Safran SA	Kapitaalgoederen	Europa							
Sands China Ltd.	Dienstverlening	Azië-Pacific							
Sberbank Rossii Pao	Banken	Opkomende markten							
Serco Group PLC	Zakelijke dienstverlening	Opkomende markten							
Shanghai Industrial Holdings Limited	Kapitaalgoederen	Opkomende markten							
Shanxi Xishan Coal and Electricity Power Co., Ltd.	Energie	Opkomende markten							
Shenergy Company Limited	Energie	Opkomende markten							
Shenzhen Energy Group Co., Ltd	Energie	Opkomende markten							
Singapore Technologies Engineering Ltd.	Kapitaalgoederen	Azië-Pacific							
Sinopec Group Overseas Development 2013 Ltd.	Energie	Opkomende markten							
Sinopec Group Overseas Development 2015 Ltd.	Energie	Opkomende markten							
Sjm Holdings Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific							
South32 Limited	Grondstoffen	Azië-Pacific							
Southern Copper Corporation	Grondstoffen	Opkomende markten							
Swedish Match Ab	Voedsel, dranken & tabak	Europa							
Tabcorp Holdings Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific							
Tatts Group Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific							
Tauron Polska Energia	Nutsbedrijven	Opkomende markten							
Textron Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							
Thales SA	Kapitaalgoederen	Europa							
The Boeing Company	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							
The Kroger Co.	Voeding en detailhandel	Noord-Amerika							
The Stars Group	Dienstverlening	Noord-Amerika							
The Tata Power Company Limited	Nutsbedrijven	Opkomende markten							
Tokyo Electric Power Company Holdings, Inc.	Nutsbedrijven	Azië-Pacific							
Transneft' Pao	Energie	Opkomende markten							
Tsogo Sun Holdings Limited	Dienstverlening	Opkomende markten							
Vedanta Limited	Grondstoffen	Opkomende markten							
Vedanta Resources PLC	Grondstoffen	Europa							
Volkswagen AG	Autoproducenten	Europa							
Volkswagen Bank GmbH	Autoproducenten	Europa							
Volkswagen Financial Services AG	Autoproducenten	Europa							
Volkswagen International Finance NV	Autoproducenten	Europa							
Volkswagen Leasing GmbH	Autoproducenten	Europa							
Wal-Mart de Mexico S.A.B. de C.V.	Voeding en detailhandel	Opkomende markten							
Wal-Mart Stores Inc.	Voeding en detailhandel	Noord-Amerika							
William Hill Plc	Dienstverlening	Europa							
Wynn Macau, Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific							
Wynn Resorts, Limited	Dienstverlening	Noord-Amerika							
Yanzhou Coal Mining Company Ltd.	Energie	Opkomende markten							
Zhejiang Zheneng Electric Power Co., Ltd	Energie	Opkomende markten							
Zijin Mining Group Co. Ltd.	Grondstoffen	Opkomende markten							

³ Onder de regio Azië-Pacific vallen de volgende landen: Australië, Hong Kong, Japan, Nieuw Zeeland en Singapore

Legenda

	Mensenrechten
	Fundamentele arbeidsrechten
	Corruptie
	Milieu
	Wapens
	Klant- en productintegriteit
	Dierenwelzijn

UITSLUITINGEN: LANDEN

Land				
Afghanistan			●	●
Algerije			●	●
Angola			●	●
Azerbeidzjan			●	●
Bahrein			●	
Bangladesh				●
Brunei			●	
Burundi			●	●
Cambodja			●	●
Centraal-Afrikaanse Republiek	●		●	●
China	●		●	
Cuba			●	●
Democratische Republiek Congo			●	●
Djibouti			●	●
Egypte	●		●	●
Equatoriaal Guinea			●	●
Eritrea	●		●	●
Ethiopië			●	●
Gabon			●	●
Gambia			●	●
Guinea				●
Guinea-Bissau				●
Haïti				●
Irak			●	●
Iran	●		●	●
Israël			●	
Jemen	●		●	●
Kameroen			●	●
Kazachstan			●	
Kirgizië				●
Komoren				●
Laos			●	●
Libanon				●
Liberia				●
Libië	●		●	●
Mali				●
Marokko			●	
Mauritanië			●	●
Mozambique				●
Myanmar	●			●
Nigeria				●
Noord-Korea	●		●	●
Oezbekistan			●	●
Oman			●	
Pakistan				●
Palestina (West Bank en Gaza)			●	●
Qatar			●	
Republiek Congo			●	●
Rusland	●		●	●
Rwanda			●	
Saoedi-Arabië			●	
Soedan	●		●	●
Somalië	●		●	●

Swaziland		•	•
Syrië	•	•	•
Tadzjikistan		•	•
Thailand		•	
Tsjaad		•	•
Turkije		•	
Turkmenistan		•	•
Venezuela		•	•
Verenigde Arabische Emiraten (VAE)		•	
Vietnam		•	
Wit-Rusland	•	•	•
Zimbabwe	•		•
Zuid-Soedan	•	•	•

Legenda

	Wapenembargo's van de VN en/of de EU
	Freedom House "niet vrij"
	Wereldbank World Governance Indicators

Disclaimer

Deze Disclaimer is van toepassing op de in dit document opgenomen commerciële informatie (hierna: de Informatie) die door ACTIAM N.V. (hierna: ACTIAM) aan de ontvanger wordt aangeboden. Door het in ontvangst nemen van deze Informatie accepteert de ontvanger de toepasselijkheid van deze Disclaimer. ACTIAM streeft ernaar nauwkeurige en actuele informatie te verschaffen uit betrouwbaar geachte bronnen. ACTIAM kan echter de nauwkeurigheid en volledigheid van de Informatie niet garanderen en aan de Informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De Informatie kan technische of redactionele onnauwkeurigheden of typografische fouten bevatten. ACTIAM geeft geen garanties, expliciet of impliciet, aangaande de vraag of de Informatie die middels deze presentatie en/of dit document verkregen is nauwkeurig, volledig of actueel is. ACTIAM is niet verplicht om de verstrekte Informatie bij te werken of onnauwkeurigheden of fouten te herstellen. De ontvanger zal ACTIAM inclusief haar bestuurders, management en medewerkers niet aansprakelijk stellen voor eventuele tekortkomingen in deze Informatie. De waarde van beleggingen kan fluctueren en resultaten behaald in het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Het bespreken van risico's in de Informatie dient niet beschouwd te worden als een volledige opsomming van alle voorkomende risico's. De hier vermelde Informatie dient door de ontvanger niet te worden geïnterpreteerd als zakelijk, financieel, beleggings-, hedging-, handels-, juridisch, regelgevend, belasting-, of boekhoudkundig advies. De belegger dient zelf elders onafhankelijk advies in te winnen. Ook dient deze informatie niet beschouwd te worden als een aanbod om producten te kopen, te verkopen of te investeren. Op producten en diensten genoemd in deze Informatie zijn mogelijk specifieke voorwaarden van toepassing die geraadpleegd dienen te worden voordat tot een transactie besloten wordt. De ontvanger van de Informatie is zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop de ontvanger de Informatie gebruikt. De op die Informatie gebaseerde beslissingen zijn voor rekening en risico van de ontvanger. Deze Informatie wordt de ontvanger uitsluitend aangeboden voor eigen gebruik en de ontvanger zal deze Informatie slechts aan derden ter beschikking stelling na schriftelijke toestemming van ACTIAM. Nederlands recht is van toepassing op deze Disclaimer.